

A világ világosságának szolgálatában

Időpont: Vízkereszt – 1954. január 6.

Alapige: 1Jn 2,7-11

„Atyámfiai, nem új parancsolatot írok néktek, hanem régi parancsolatot, a mely előttetek volt kezdettől fogva; a régi parancsolat az ige, a melyet hallottatok kezdettől fogva. Viszont új parancsolatot írok néktek, a mi igaz ő benne és ti bennetek; mert a sötétség szünni kezd, és az igaz világosság már fénylik. A ki azt mondja, hogy a világosságban van, és gyűlöli az ő atyjafiát, az még mindig a sötétségben van. A ki szereti az ő atyjafiát, a világosságban marad, és nincs benne botránkozásra való. A ki pedig gyűlöli az ő atyjafiát, a sötétségben van, és a sötétségben jár, és nem tudja, hová megy, mert a sötétség megvakította az ő szemeit.”

Egy megszólítással kezdődik a mai szentlecke: Atyámfiai! Amilyen természetes, hogy egy beszélgetést megszólítással kezdünk, vagy hogy egy szónoki beszéd elején megszólítjuk a hallgatóságot, avagy ha valakinek levelet akarunk írni, azzal kezdjük, hogy megszólítjuk a címzettet, épp annyira nem magától értetődő, hogy beszéd vagy levélírás közben alkalmazzunk megszólítást. Szónoki beszédben még csak eltűnjük, bár ott is súlytalan, tartalmatlan, tehát fölösleges szószaporításnak érezzük, a levél szövegében azonban egészen szokatlan. Valami nagy, belső, lelki megindultság kell, hogy erőt vegyen a levélíró, ha szükségét érzi annak, hogy mondanivalójának súlyát külön megszólítással növelje. János apostol ebben a levélben többször alkalmaz ilyen közbeeső megszólítást. Hol fiacskáim, hol szeretteim, itt pedig atyámfiai ez a megszólítás. Ez annál feltűnőbb, mert ez a levél nem személyhez szóló levél, hanem körlevél, kevésbé érvényesülhetnek tehát benne a személyes kapcsolatok. Mégis újra meg újra megszólítja olvasóit. Nagyon a szíven lehet az, amit ír s az, hogy amit ír, azt olvasói megértsék és befogadják. Vajon mi az, ami ilyen belső megindultságba hozza az apostolt? *A sötétség és a világosság harca.*

Ebben a szinte értekezésszerűen megírt levélben érzi az ember az élményszerűséget, mikor az apostol a sötétség és a világosság harcáról ír. Számára ez a harc élmény. Nem úgy ír róla, mint valami tantételről, melyet ki kell fejtenie, hanem úgy, mint amely harcot ő maga is megharcolta lelkében. Még a hasonlat is, mellyel meg akarja világosítani, magán viseli az élmény jellegét. A természetből veszi hasonlatát. Amikor azt írja, hogy a sötétség szünni kezd, és az igaz világosság már fénylik, akkor a hajnalhasadás, a napkelte lebeg a szeme előtt. Öreg ember már, amikor ezt a levelet írja. Az öreg ember korán álmosodik este, és korán ébred reggel. Ki tudja, hányszor ébredt ő is még sötétben, s milyen nehezen várta ilyenkor, míg megvirrad! Ki tudja, hányszor nézte végig a sötétség harcát a világossággal, amint a sötétben előbb kibontakoznak a tárgyak vonalai, majd szürkéségbe borul minden, s végül megjelenik az első piros csík az ég alján, hirdelve: Pirkad már! Győz a világosság!

Ez a harc nem könnyű. A sötétségnek hatalma van.

A *fizikai sötétségnek* is. Aki nem tudott aludni, az magán tapasztalhatta. A sötét a gonosz életeleme. Ilyenkor megnőnek az árnyak, s ijesztőre torzulnak a dolgok. A sötétből előbújnak a gondok. Napközben elhessegette őket a napi hajsza, vagy ha eszünkbe jutottak, a világosságban józanul s reménykedve gondoltunk rájuk, a sötétben azonban minden ilyen félelmetes. A képzeletünk még ijesztőbbre festi azt, ami magában is elég ijesztő. Az így megnőtt gondok ráülnek az ágyunk szélére, rátelepülnek a mellünkre, és szorítanak, mint valami rajtunk lovagló lidérc. És nincs sehol fény, nincs remény. Ilyenkor születnek a lehetetlennél lehetetlenebb tervek, rendszerint az ördög sugallta, eleve kilátástalan álomtervek. Az ember tényleg úgy érzi, amint az apostol írja, a sötétben az ember *„nem tudja, hová megy, mert a sötétség megvakította az ő szemeit”* (11. v.).

A levél olvasóinak is lehetett elég sok ilyen sötét éjszakája. Nehéz idők jártak akkor a keresztyénekre. Pétert keresztire feszítették, Jakabot, az Úr testvérét agyonkövezték, Pált lemészárolták, Jeruzsálemet elpusztították. Fekvőhelyükön forgolódva sokszor mondogathatták: Győz a sötétség! Mi lesz velünk? Ebbe a sötétségbe kiáltotta bele János szíve teljes megindultságával: Atyámfiai, pirkad már, győz a világosság!

Hatalma van az *értelmi sötétségnek* is. Értelmi sötétségben a tudatlan ember van. Első pillanatra azt gondolná az ember, hogy a tudatlanság nem hatalom. Azt gondoljuk, hogy a tudatlanság csak hiány, ismeretek hiánya. Ez a hiány gátolja az embert a boldogulásában, s akadályozza a társadalmat is abban, hogy felhasználja az illetőt úgy, amint különben lehetne, de ezen a káron túl nem jelent semmit. Tévedés. A tudatlanság lélekformáló hatalom, amely azt mutatja, hogy az értelmi sötétség is a gonosz életeleme. A

tudatlan ember egészen különleges valaki. Csak annyit említek meg ebből, hogy befolyásolható és csökönyös. Bármilyen ellentétnek látszanak is ezek a tulajdonságok, így igaz. Nincs kellő ismerete, s így hiszékeny. Be lehet csapni. Minél hihetlenebb valami, annál hamarabb elhiszi. Az egyszerű, józan igazságok helyett mindig jobban imponál neki az, ami sejtelmes és komplikált. Az igaz hit nem kell neki, mert az túl egyszerű, de a babonára esküszik. A tiszta tan hidegen hagyja, de a legbolondabb tévtanért rajong, ahhoz csökönyösen ragaszkodik, azért tűzbe is hajlandó menni, abban meggyőzhetetlen. Ezért van az a közmondás, hogy a butaság ellen az istenek is hiába harcolnak.

A levél olvasói között is lehettek ilyen, értelmi sötétségben leledző emberek. Írására főképp az szolgáltatott okot, hogy Kis-Ázsia gyülekezeteiben tévtanítók léptek fel, kiknek vezére egy Kerinthos nevű efézusi keresztyén volt. Ez a tanítás megkülönböztette a mennyei és a földi Krisztust. A mennyei Krisztus csak Jézus megkeresztelkedése alkalmával vett lakozást Jézusban, s eltávozott belőle, mielőtt a kereszten meghalt volna. Ma csak mosolyogni tudunk rajta, de akkor csoportosan szedte áldozatait ez a sötét tévtanítás, s tette ingadozóvá az igazi hívők hitét is, s szenvedélyes vitákban hűtötte le a keresztyének között a testvéri szeretet melegét. Sokszor gondolhattak arra, hogy győz a sötétség. Ezekbe a lelkekbe kiáltotta bele János szíve teljes megindultságával: Atyámfiak, pirkad már, győz a világosság! Csak ragaszkodjatok a régi parancsolatokhoz, és ne vessétek meg az igét (7. v.)!

Hatalma van a *lelki sötétségnek* is. Erről szól főképpen a szentleckében. A lelki sötétség a vak gyűlölet világa. Ezt írja róla: „*A ki pedig gyűlöli az ő atyjafiat, a sötétségben van (...), és nem tudja, hová megy, mert a sötétség megvakította az ő szemét.*” (11. v.) Nem egyszerre hatalmasodik el a sötét lelken a gyűlölet. Előbb meghidegül a szív. Még megmaradnak a szeretet cselekedetei, de nincs már mögöttük a szeretet érzése. Azután közönyös lesz. Egyszerűen nem érdekli a másik ember. Azután terhére lesz a másik ember. Örömei untatják, panasza fárasztja. Innen már csak egy lépés, és útjában van a másik ember. Akadály a számára, akit félre kell állítani, ha nem megy másképp, át kell rajta gázolni. Ezzel azután megkezdődik mindenki harca mindenki ellen. Ebben a harcban nincs belátás, csak vak gyűlölet, mely esztelenségekre ragadja az embert. A zsidók sem tudták, hová viszi őket Jézus elleni vak gyűlöletük: megölték Isten fiát, a saját Messiásukat. De nem is lehet ez másképp. A lelki sötétség is a gonosz életeleme, akiről azt mondja Jézus, hogy emberölő volt kezdetől fogva (Jn 8,44).

A levél olvasói között is lehettek, akik borzadva látták, hogy a tanviták között mennyi aljas szenvedély lobban fel a szívek mélyén. Talán senki sem tud úgy gyűlölködni, mint két különböző irányzathoz tartozó keresztyén. Lehet, hogy a maguk szíve mélyén is megdöbbenve vették észre a növekvő csírákat, s ijedten kiáltottak fel: Győz a sötétség! Ezeknek kiáltotta oda János szíve teljes megindultságával: Atyámfiak, pirkad már, győz a világosság!

Mire alapítja János a világosság győzelmébe vetett hitét? Két tényre. Az egyik régi, a másik új.

A régi tény az, hogy megjelent a világ világossága, Jézus Krisztus. Ő a régi parancsolat képviselője, ő az örök Ige. Ő veszi le a gondok sötét fellegét a meggyötört orcákról, ő az út a legsötétebb, legkilátástalanabb útvesztőből is. Az értelmi sötétségben ülőknek ő az igazság. Aki őt követi, olyan úton jár, amelyen még a bolond sem téved el (Ézs 35,8). A gyűlölet sötétségében ő az élet, a szeretet világossága. Senki nem kénytelen többé sötétségben élni. Meglátogatott minket a naptámadat a magasságból.

Az új tény, hogy megjelentek e világon a világ világosságának szolgálói: emberek, kikben – amint írja – igaz lett a szeretet életének világító fénye (8. v.), akikben nincs botránkozás (10. v.), mert nem botránkoznak a mások bűnén, hanem imádkoznak érte és mentik azt, s nem botránkoztatnak másokat, nem elbotlatni, hanem felsegíteni és útba igazítani akarván őket. Apró kicsiny fénypontok ugyan, de néha egy gyufaszál, egy kis mécses is elég ahhoz, hogy megtörje a sötétség hatalmát. Virradat hírnökei, előre küldött sugarai a felkelő napnak. Még nincs nappal, de pirkad már, s feltartóztathatatlan a világosság győzelmé.

Vízkereszt ünnepe egyházunkban a misszió ünnepe is. Ezen a napon hódoltak Jézus előtt az első pogányok, a napkeleti bölcsek, ezért emlékezünk ezen a napon a sötétségben ülő pogányokról s a világ világosságának köztük munkálkodó szolgálóiról. A mai ige arra figyelmeztet, hogy a pogányoknak sem a civilizáció fényforrásaira van legegésőbb szükségük, még csak nem is a kultúra ismeretterjesztő igazságfényére, hanem Jézus Krisztusra, a világ világosságára, s a tőle tanult szeretettel világító emberi fénypontokra. Ma sok mindenféle munkát nem végezhet a misszió, de szeretnie lehet, szeretnie szabad, a szolgáló szeretet hangtalan, de mégis bizonyosságot tevő fényével világítania megengedett, s ez elég, hogy Jánossal mi is úgy nézzünk a keresztyénség jövőjére itthon és a misszióban, mint akik tudjuk, hogy: Atyámfiak! Pirkad már. Győz a világosság! Ámen.